

دستور العمل شناسایی و کنترل شته بقولات (شته افاقیا)

گرد آوری: امور مناطق
گروه حفظ نباتات
اردیبهشت ۸۹

بسمه تعالی

مقدمه:

درخت افاقیا (*Robinia spp.*) یکی از درختانی است که در فضای سبز مناطق شهری از آن استفاده می‌شود. این گونه گیاهی برای کنترل فرسایش و آمایش خاک مناسب می‌باشد. این گیاه گرما و سرمای شدید را تحمل کرده و در خاکهای خشک و ضعیف خوب رشد می‌کند. واریته‌های متعددی از این گیاه شامل انواع بدون خار و چتری موجود است. درختان افاقیا مورد حمله آفات و بیماریهای مختلفی قرار می‌گیرند. یکی از آفات مهمی که روی درختان افاقیا ایجاد خسارت می‌کند، شته بقولات (شته افاقیا) می‌باشد. این آفت علاوه بر افاقیا روی سایر بقولات وحشی، زیتنی و درختانی مانند عرعر، پالونیا، کنار و نیز طاووسی و ... دیده می‌شود.

ب

الف

شکل ۱: افاقیای الف (پیوندی، ب) نرک

مرفولوژی (شکل شناسی):

شته بقولات با نام علمی *Aphis craccivora* یکی از مهمترین آفات افاقیا به شمار می‌آید.

Kingdom: Animalia

سلسله: جانوران

Phylum: Arthropoda

شاخه: بندپایان

Class: Insecta

رده: حشرات

Order: Homoptera

راسته: جوربالان

Family: Aphididae

خانواده: شته‌ها

Genus: *Aphis*

جنس:

Species: *Aphis craccivora*

گونه:

شته‌ای است تخم مرغی شکل و شفاف به طول ۱/۵ تا ۲/۵ میلیمتر به رنگ سیاه یا خرمایی متمایل به سیاه.

در سنین پورگی رنگ شته‌ها خرمایی رنگ است که به تدریج تیره‌تر می‌شوند. سر و قفسه سینه تیره‌تر از قسمت شکمی و پنجه‌های آن به رنگ سیاه و رنگ ساق پاهایش روشن‌تر است.

الف

ب

شکل ۲: شته افاقیا الف) پوره‌های سنین مختلف و حشرات کامل بی‌بال، ب) حشرات کامل بالدار

زیست‌شناسی و نحوه ایجاد خسارت:

این شته روی دمبرگ، جوانه و برگچه زندگی می‌کند و مانند سایر شته‌ها با خرطوم خود شیره گیاهی را می‌مکد و باعث پژمرده شدن و پیچیده شدن برگها و خشک شدن جوانه‌ها می‌شود. در گیاهان زینتی با جمع شدن دور گلها از شکفتن آنها جلوگیری می‌کند. ضمناً با ترشح عسلک فراوان باعث جلب مورچه‌ها و نیز تجمع گرد و غبار و یا قارچ عامل فوماژین روی برگها شده و فتوسنتز را در برگها کاهش می‌دهد. به احتمال زیاد زمستان‌گذرانی این شته به صورت شته ماده بی‌بال روی طوقه گیاهان میزبان و یا در زیر گیاهان خشک شده در پناهگاههای زمستانی می‌باشد و در اوایل بهار از پناهگاههای خود بیرون آمده و به روی گیاهان میزبان می‌روند.

مبارزه:

جمعیت این شته با توجه به شرایط آب و هوایی متغیر می‌باشد و معمولاً در اوایل بهار زیاد است ولی به تدریج جمعیت آفت در اثر عوامل محدود کننده‌ای مانند دشمنان طبیعی، کاهش رطوبت و افزایش دما کاهش می‌یابد و مجدداً در اوایل پاییز افزایش می‌یابد. بنابراین می‌توان جمعیت آفت را با سمپاشی در زمان مناسب و با بکارگیری دز توصیه شده، کنترل نمود.

الف- حفاظت از دشمنان طبیعی: شته افاقیا دارای دشمنان طبیعی متعددی می‌باشد که از آن جمله می‌توان به کفشدوزکهای *Coccinella septempunctata* و *Harmonia dimidiata*، مگسهای سیرفید *Episyrphus balteatus* و *Betasyrphus serarius* و زنبورهای پارازیتوئید *Lipolexis scutellaris* و *Praon abjectum* اشاره کرد که با استفاده از حشره‌کشهای کم دوام و سریع‌التاثر می‌توان تلفات حاصل از سمپاشی روی این حشرات مفید را به حداقل رساند.

ب- مبارزه شیمیایی: برای مبارزه شیمیایی می‌توان از سموم فسفره اعم از نفوذی، تماسی و سیستمیک استفاده نمود. قبل از پیچیده شدن برگها می‌توان از سموم فسفره تماسی مانند مالاتیون ۶۰٪ به نسبت دو در هزار استفاده کرد. ولی پس از پیچیدگی برگها برای موثر بودن سمپاشی بایستی از سموم نفوذی یا سیستمیک مانند دیازینون یا متاسیتوکس و یا کنفیدور به نسبت یک در هزار استفاده شود.

ج- مبارزه فیزیکی: آبخویی تاج و تنه درختان با فشار زیاد علاوه بر تقلیل جمعیت این آفت باعث کنترل جمعیت کنه تار عنکبوتی و کاهش خسارت این آفت می‌گردد و باعث کاهش کاربرد سموم شیمیایی شده و همچنین درختان را از آلودگی دوده خیابانها و نیز گرد و غبار پاک می‌نماید.

شکل ۳: آثار خسارت شته افاقیا